

Τριμηνιαίος Δείκτης Οικονομικού Κλίματος

Η έρευνα για την κατάρτιση του δείκτη πραγματοποιείται από την Εταιρεία Ανώτατων Στελεχών Επιχειρήσεων (**ΕΑΣΕ**), φορέα που εκφράζει και εκπροσωπεί το ανώτατο επαγγελματικό μάνατζμεντ στην Ελλάδα, με μέλη ανώτατα στελέχη των σημαντικότερων εταιρειών της χώρας, σε συνεργασία με την **ICAP CRIF**, ως τον μεγαλύτερο όμιλο παροχής υπηρεσιών προς επιχειρήσεις. Η έρευνα διεξάγεται κάθε τρίμηνο στα κορυφαία διευθυντικά στελέχη των μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων με σκοπό την καταγραφή των εκτιμήσεων τους για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τις προβλέψεις τους για το εγγύς μέλλον.

Μεθοδολογία

Η έρευνα διεξάγεται στους CEO (Διευθύνοντες Συμβούλους, Προέδρους, Γενικούς Διευθυντές) των 2.080 μεγαλύτερων ελληνικών επιχειρήσεων. Στον πληθυσμό αυτό προστίθενται τα μέλη της ΕΑΣΕ, έτσι ο πληθυσμός ανέρχεται σε 2.540. Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει 12 ερωτήσεις, η συμπλήρωση και καταχώρηση του οποίου γίνεται ηλεκτρονικά μέσω ειδικής online survey πλατφόρμας. Οι 10 βασικές ερωτήσεις αφορούν την τρέχουσα κατάσταση της οικονομίας και τις μελλοντικές προσδοκίες, ενώ στους CEO απευθύνονται 2 επιπλέον ερωτήσεις που αφορούν σημαντικά θέματα γενικότερου οικονομικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας. Από το σύνολο των απαντήσεων στις 10 βασικές ερωτήσεις κατασκευάζεται ο γενικός δείκτης (ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO General Index). Από τις απαντήσεις που αφορούν μόνο στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση κατασκευάζεται ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO Current status Index), ενώ από τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις μελλοντικές εκτιμήσεις κατασκευάζεται ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO Expectation Index). Η μετατροπή των απαντήσεων σε δείκτη και στη συνέχεια σε χρονολογική σειρά πραγματοποιήθηκε με την χρήση της μεθόδου net-balances (διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων)¹. Όλοι οι δείκτες είναι τριμηνιαίοι με βάση το 4^ο τρίμηνο του 2008 που πραγματοποιήθηκε η πρώτη έρευνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας περιλαμβάνει επιπλέον την ποσοστιαία κατανομή των απαντήσεων ανά ερώτηση, ενώ γίνεται ανάλυση των απαντήσεων ανάλογα με το μέγεθος των επιχειρήσεων οι οποίες διακρίθηκαν σε τρία στρώματα με κριτήριο την απασχόληση (Μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις με απασχόληση που δεν υπερβαίνει τα 100 άτομα, μεγάλες επιχειρήσεις με 101-300 εργαζόμενους και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις με 301 απασχολούμενους και άνω) και ανάλογα με τον τομέα δραστηριοποίησης όπου οι επιχειρήσεις διακρίθηκαν σε τρία στρώματα (αγροτικά προϊόντα-βιομηχανία-ενέργεια-κατασκευές, εμπόριο, υπηρεσίες). Το δείγμα ενημερώνεται σε κάθε έρευνα κατά ένα μικρό ποσοστό, ώστε να παρακολουθεί τις εξελίξεις των οικονομικών μεγεθών των επιχειρήσεων καθώς και τις μετακινήσεις των ανώτατων στελεχών.

¹ OECD, *Business Tendency Surveys-A handbook*, 2003

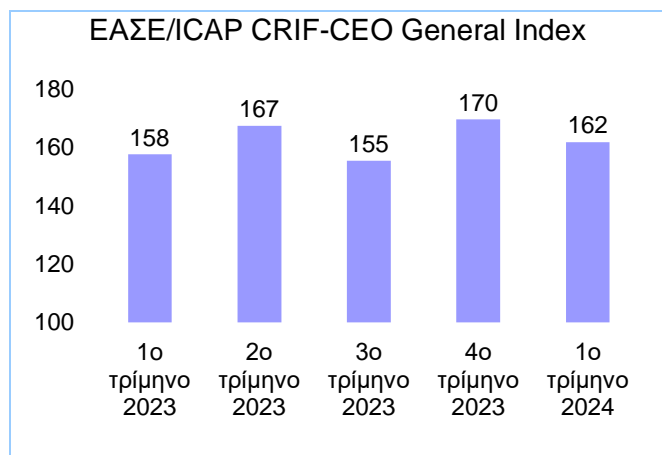
Οι τρέχουσες διεθνείς οικονομικές εξελίξεις και η κατάσταση στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τις πρόσφατες εκτιμήσεις της Eurostat κατά το 4^ο τρίμηνο του 2023 το ΑΕΠ των 20 χωρών της ευρωζώνης² και των 27 χωρών μελών της Ε.Ε παρέμεινε σταθερό έναντι του προηγούμενου τριμήνου³. Σε σύγκριση με το 4^ο τρίμηνο του 2022 ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ αυξήθηκε οριακά κατά 0,1% στην ευρωζώνη και κατά 0,2% στην ΕΕ(27). Στις ΗΠΑ ο ρυθμός ανάπτυξης το τέταρτο τρίμηνο του 2024 (έναντι του 4^{ου} τριμήνου 2023) διαμορφώθηκε σε +3,1%. Η υψηλότερη αύξηση έναντι του αντίστοιχου τριμήνου του προηγούμενου έτους καταγράφηκε στις Κροατία και Μάλτα (+4,3%) και ακολούθησαν Δανία (3,1%), Σλοβενία (2,6%), Πορτογαλία και Κύπρος (2,2%), Ισπανία (2,0%), Πολωνία (1,7%), Βουλγαρία (1,6%), Βέλγιο (1,5%), Σλοβακία (1,3%), Ελλάδα (1,2%), Ρουμανία (1,1%), Γαλλία (0,7%), Ιταλία (0,6%), Ουγγαρία (0,5%), Λετονία (0,4%), Λιθουανία (0,2%), ενώ αρνητική ήταν η μεταβολή στις Γερμανία, Σουηδία και Τσεχία (-0,2%), Ολλανδία (-0,3%), Λουξεμβούργο (-0,6%), Αυστρία (-1,4%), Φινλανδία (-1,8%), Εσθονία (-2,5%) και Ιρλανδία (-9,1%). Για την Ελλάδα η ετήσια ανάπτυξη για το σύνολο του 2023 διαμορφώθηκε σε +2,2%, ενώ για το 2024 προβλέπεται σε +2,3%⁴.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος (ESI)⁵ για την ευρωζώνη μειώθηκε οριακά από 96,5 τον Δεκέμβριο του 2023 σε 96,3 τον Μάρτιο του 2024.

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Μάρτιο του 2024.

Το πρώτο τρίμηνο του 2024 ο γενικός δείκτης οικονομικού κλίματος (ΕΑΣΕ/ICAP CRIF-CEO General Index) σημείωσε κάμψη και διαμορφώθηκε στις 162 μονάδες έναντι 170 το προηγούμενο τρίμηνο. Η διακύμανση του δείκτη τα τελευταία τρίμηνα εκφράζει την αβεβαιότητα για τις εξελίξεις στις εστίες έντασης διεθνώς και τις ενδεχόμενες συνέπειες από την διατήρηση τους στην οικονομία σε μεσομακροπρόθεσμο ορίζοντα.

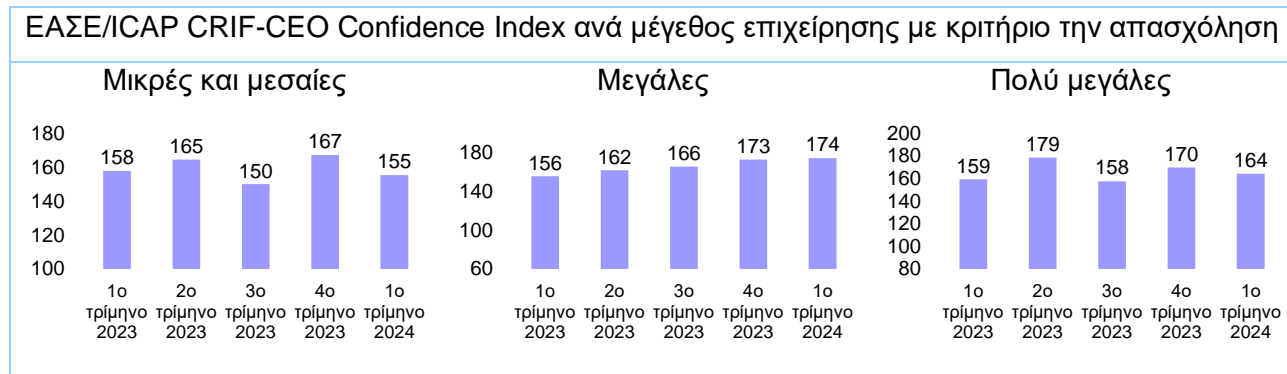
² Από 1/1/2023 συμπεριλαμβάνεται και η Κροατία.

³ Eurostat, euroindicators, 8 March 2024.

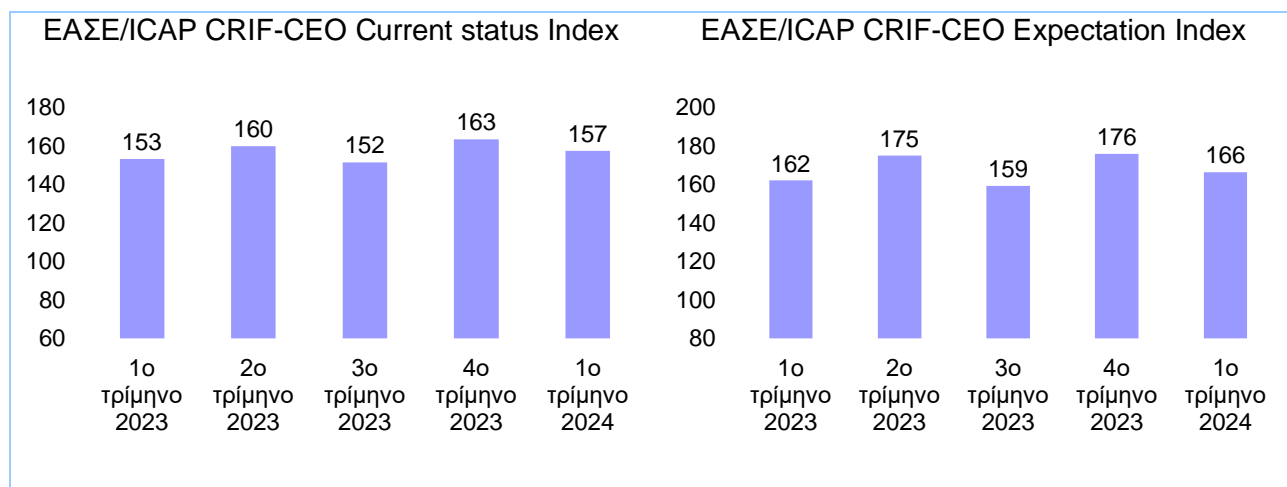
⁴ European Commission, Winter Economic Forecast, Last Update (15/2/2024).

⁵ European Commission, Business and consumer survey results, 27 March 2024.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων ανά κατηγορία μεγέθους δείχνει μείωση του δείκτη για τις μικρές, μεσαίες και πολύ μεγάλες επιχειρήσεις και οριακή άνοδο για τις μεγάλες.

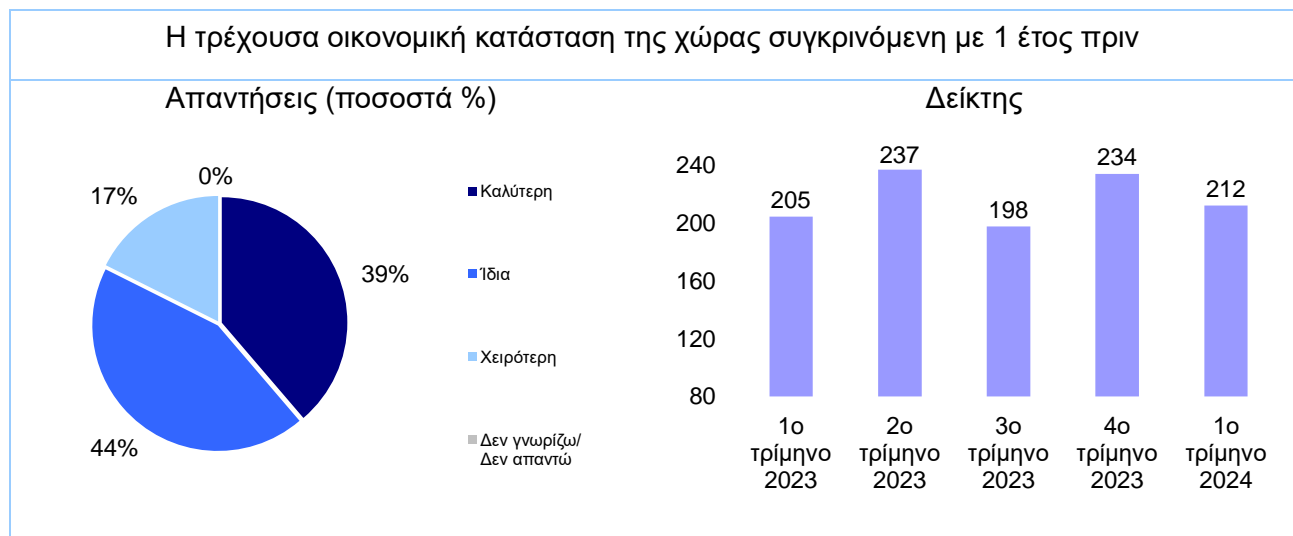

Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης (ΕΑΣΕ-CEO Current status Index) παρουσίασε μείωση στις 157 μονάδες έναντι 163 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο και ο δείκτης προσδοκιών (ΕΑΣΕ-CEO Expectation Index) στις 166 μονάδες έναντι 176 το προηγούμενο τρίμηνο.

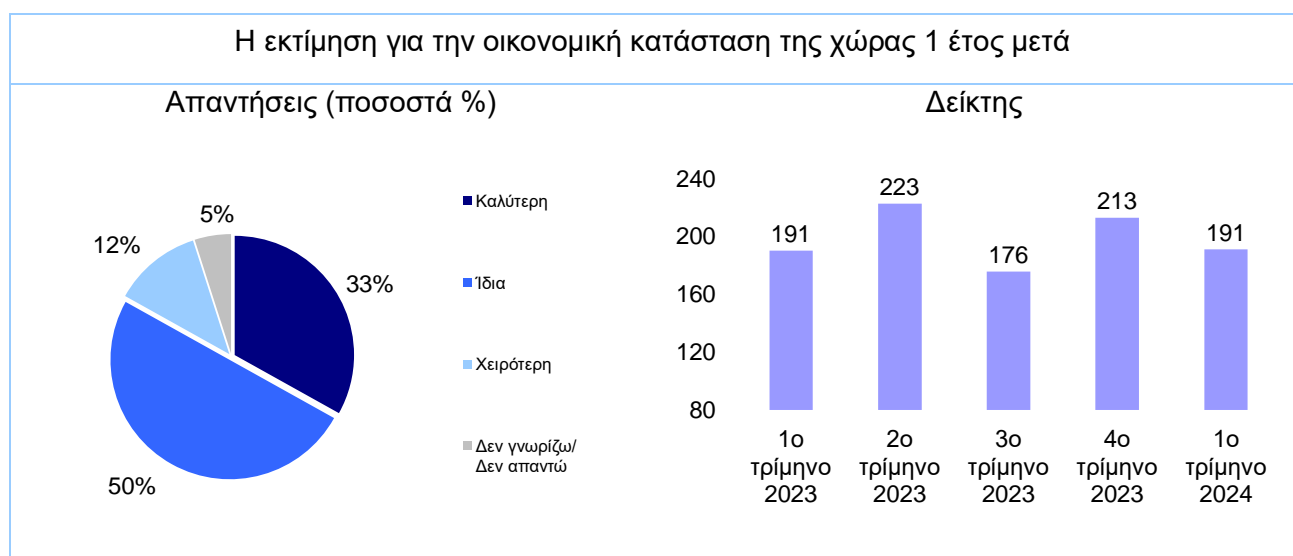

Τα αναλυτικά αποτελέσματα της έρευνας Απριλίου 2024

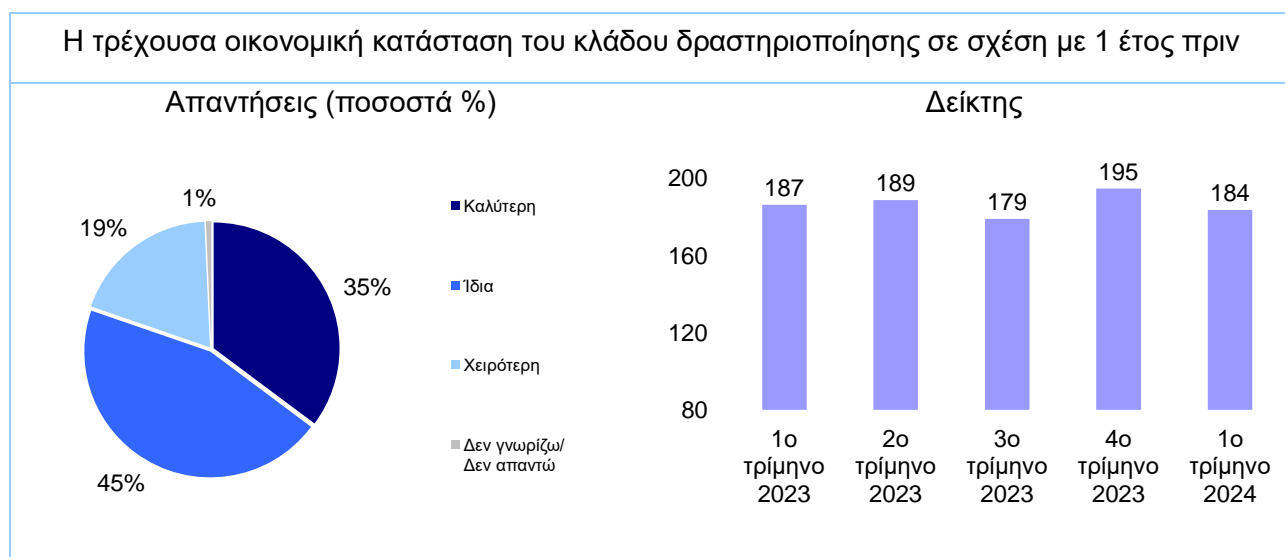
Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της χώρας παρουσίασε πτώση στις 212 μονάδες έναντι 234 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι βελτιώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας συγκρινόμενη με 1 έτος πριν, μειώθηκε σε 39% έναντι 54% το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι βελτιώθηκε η τρέχουσα οικονομική κατάσταση της χώρας διαμορφώθηκε σε 45% για τις επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών και σε 44% για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

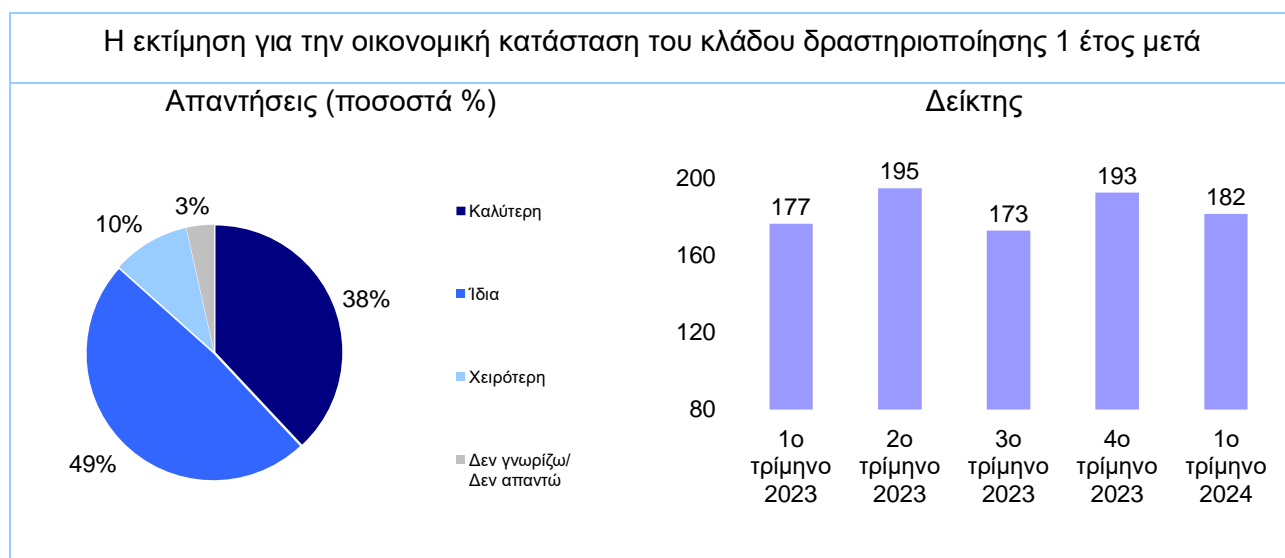
Ο δείκτης πρόβλεψης της οικονομικής κατάστασης της χώρας ένα έτος μετά παρουσίασε μείωση στις 191 μονάδες έναντι 213 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που εκτιμά ότι η οικονομική κατάσταση της χώρας θα είναι καλύτερη στο επόμενο έτος μειώθηκε σε 33% έναντι 54% το προηγούμενο τρίμηνο.

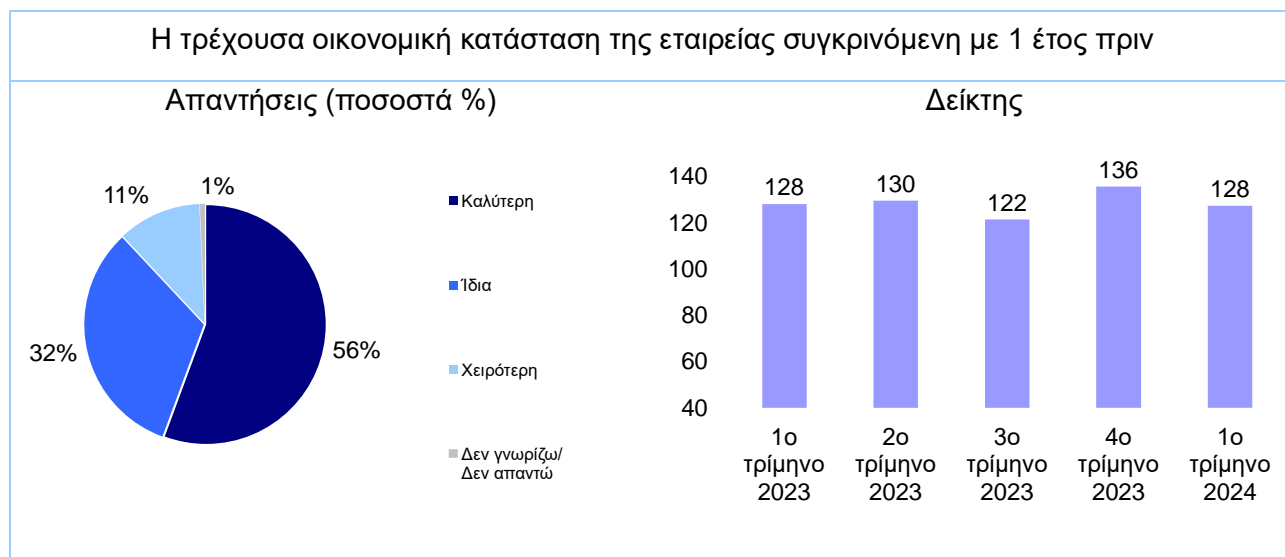
Ο δείκτης της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης του κλάδου στον οποίο δραστηριοποιούνται οι επιχειρήσεις σημείωσε κάθοδο στις 184 μονάδες έναντι 195 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα κατάσταση του κλάδου τους είναι καλύτερη σε σχέση με 1 έτος πριν διαμορφώθηκε σε 35%, ποσοστό που αυξάνεται σε 46% για τους CEOs των επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών και σε 44% για τους CEOs των εμπορικών επιχειρήσεων.

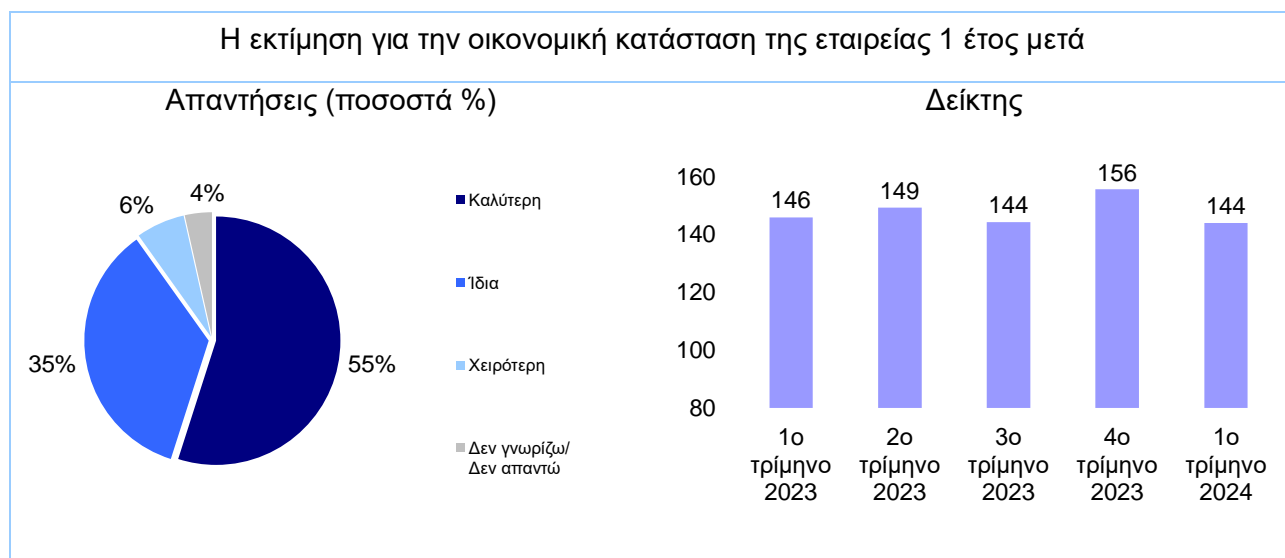
Ο δείκτης προσδοκιών για την οικονομική κατάσταση του κλάδου δραστηριοποίησης παρουσίασε πτώση στις 182 μονάδες έναντι 193 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που θεωρούν ότι σε ένα χρόνο οι κλάδοι που δραστηριοποιούνται θα είναι σε καλύτερη οικονομική κατάσταση σε σχέση με την τωρινή μειώθηκε σε 38% (έναντι 48% το προηγούμενο τρίμηνο), ενώ το ποσοστό αυτό διαμορφώθηκε σε 44% για τους CEOs των εμπορικών επιχειρήσεων.

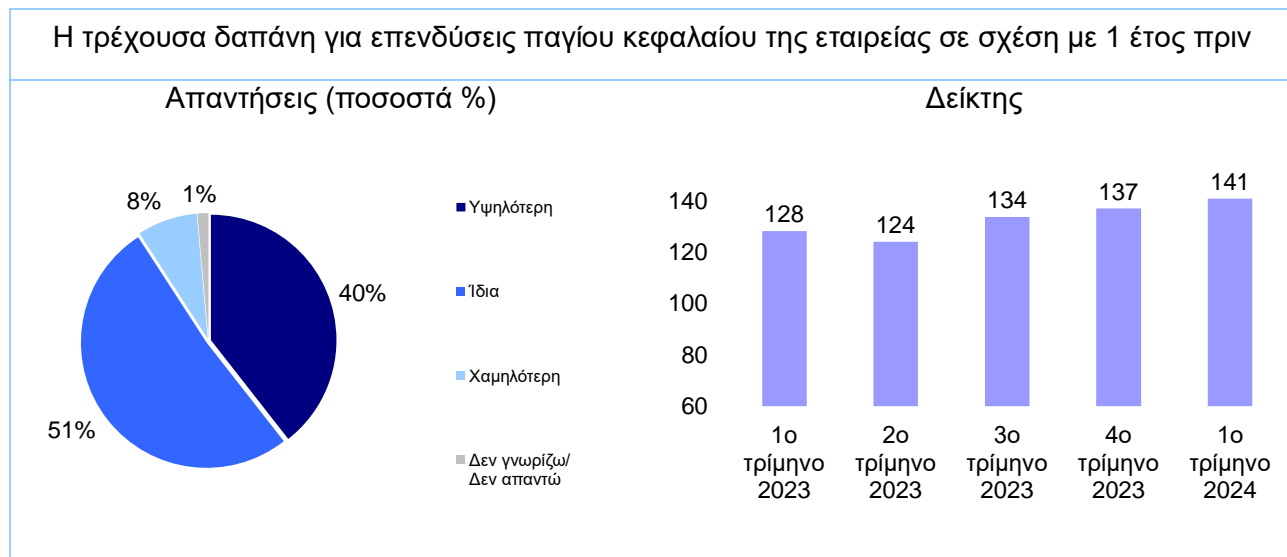
Ο δείκτης τρέχουσας οικονομικής κατάστασης των εταιρειών μειώθηκε στις 128 μονάδες έναντι 136 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα οικονομική κατάσταση των εταιρειών τους έχει βελτιωθεί σε σχέση με ένα έτος πριν μειώθηκε σε 56% έναντι 61% το προηγούμενο τρίμηνο, ποσοστό που αυξάνεται σε 67% για τους CEOs των βιομηχανικών επιχειρήσεων και σε 72% για τους CEOs των μεγάλων επιχειρήσεων.

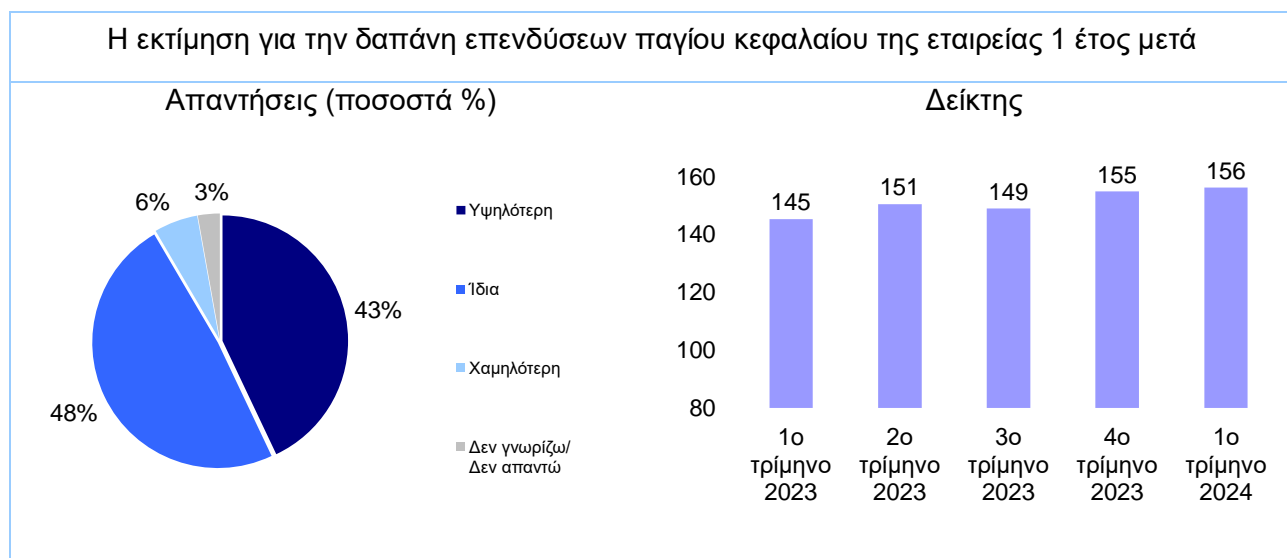
Ο δείκτης προσδοκιών των CEOs για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας τους το επόμενο έτος σημείωσε πτώση στις 144 μονάδες έναντι 156 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που αναμένει βελτίωση στο επόμενο έτος ανήλθε σε 55%, έναντι 62% το προηγούμενο τρίμηνο.

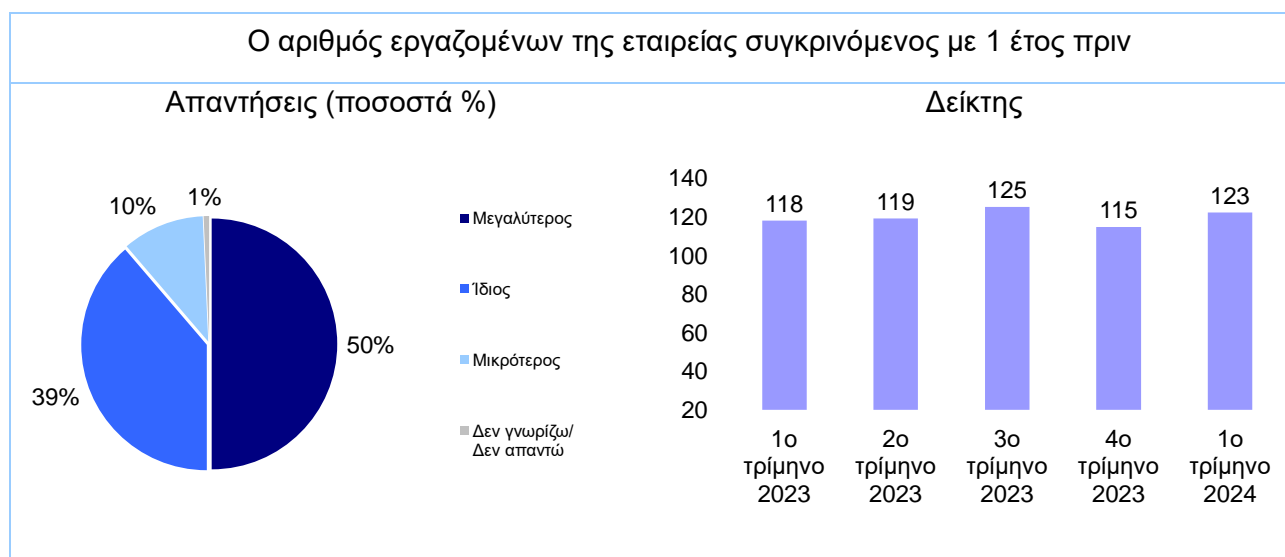
Ο δείκτης τρεχουσών δαπανών για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου παρουσίασε άνοδο στις 141 μονάδες έναντι 137 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι η τρέχουσα επενδυτική δαπάνη των επιχειρήσεων που διοικούν είναι υψηλότερη σε σχέση με το προηγούμενο έτος ανήλθε σε 39%, ενώ για τους CEOs των μεγάλων επιχειρήσεων καθώς και τους CEOs των βιομηχανικών επιχειρήσεων είναι αυξημένο σε 50%.

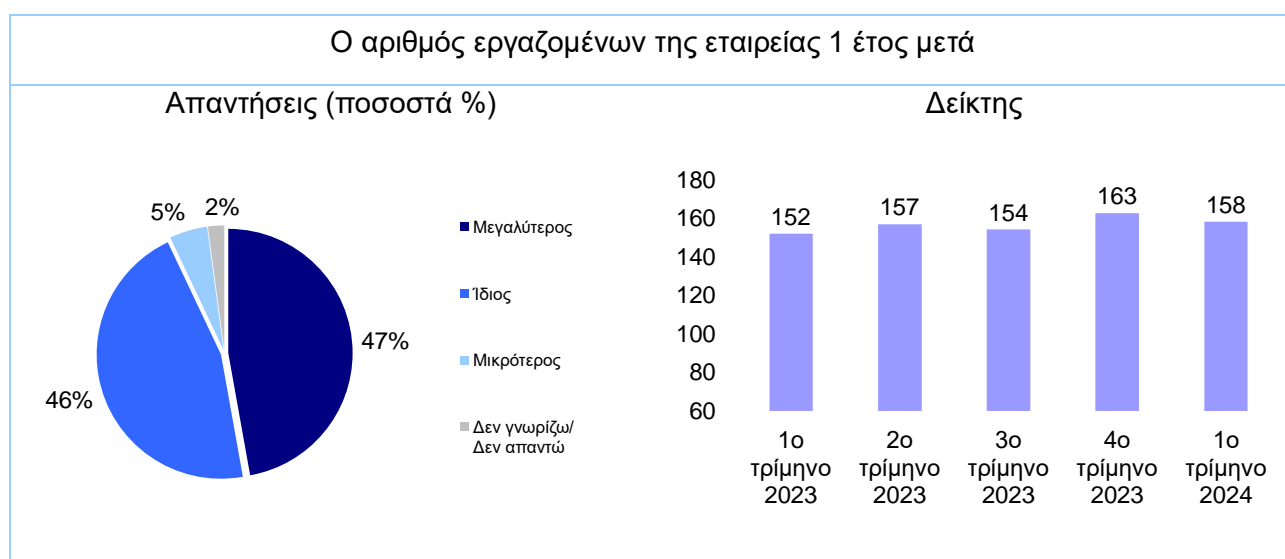
Ο δείκτης επενδυτικών προσδοκιών βελτιώθηκε οριακά στις 156 μονάδες έναντι 155 μονάδων το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι οι επενδυτική δαπάνη στις επιχειρήσεις τους θα είναι υψηλότερη κατά τον επόμενο χρόνο, διαμορφώθηκε σε 43%, μερίδιο που αυξάνεται σε 59% για τους CEOs των μεγάλων επιχειρήσεων και σε 54% για τους CEOs των βιομηχανικών επιχειρήσεων.

Ο δείκτης τρέχουσας απασχόλησης παρουσίασε άνοδο στις 123 μονάδες έναντι 115 το προηγούμενο τρίμηνο. Το ποσοστό των CEOs που δηλώνουν ότι ο αριθμός των εργαζομένων στις επιχειρήσεις που διοικούν είναι μεγαλύτερος σε σύγκριση με ένα έτος πριν διαμορφώθηκε σε 50% (έναντι 44% το προηγούμενο τρίμηνο), ποσοστό το οποίο είναι αυξημένο σε 66% για τους CEOs των μεγάλων επιχειρήσεων και σε 63% για τους CEOs των βιομηχανικών επιχειρήσεων.

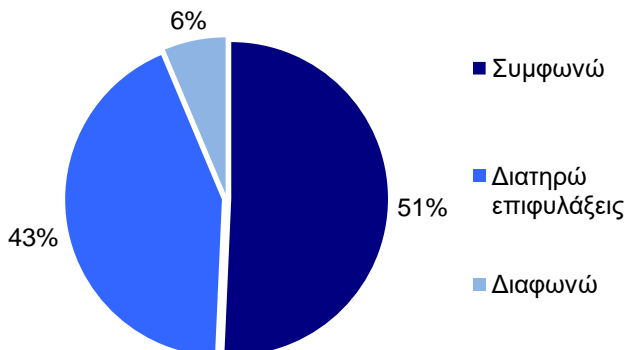
Αντίθετα ο δείκτης προσδοκιών απασχόλησης μειώθηκε στις 158 μονάδες έναντι 163 το προηγούμενο τρίμηνο. Το μερίδιο των CEOs που δηλώνουν ότι η απασχόληση στις εταιρείες που διοικούν θα είναι αυξημένη 1 έτος μετά διαμορφώθηκε σε 47% (έναντι 52% στο προηγούμενο τρίμηνο) ποσοστό το οποίο είναι αυξημένο σε 63% για τους CEOs των μεγάλων επιχειρήσεων.

Εκτός των βασικών ερωτήσεων που υποβάλλονται κάθε τρίμηνο στους CEOs, ζητήθηκε επιπλέον η

Πρόσφατα ο Economist ανακοίνωσε ότι η Ελλάδα ήταν η χώρα με την μεγαλύτερη βελτίωση στο επιχειρηματικό περιβάλλον. Πως αξιολογείτε αυτήν την διαπίστωση;

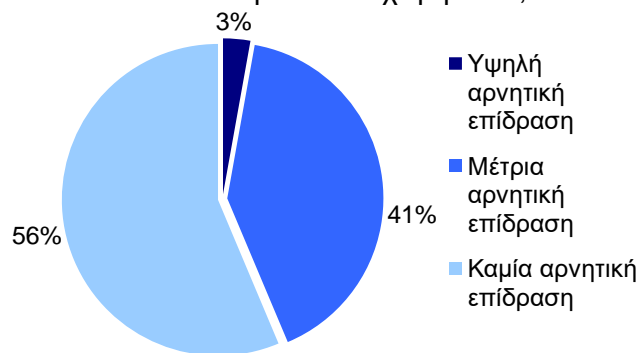
αξιολόγηση της ανακοίνωσης του Economist ότι η Ελλάδα ήταν η χώρα με την μεγαλύτερη βελτίωση στο επιχειρηματικό περιβάλλον.

Το 51% των CEOs συμφωνούν με αυτήν την διαπίστωση (ποσοστό που αυξάνεται σε 63% για τους CEOs των μεγάλων επιχειρήσεων).

Το 43% των CEOs διατηρούν επιφυλάξεις για την διαπίστωση αυτή, ενώ μικρό μερίδιο των CEOs (6%) διαφωνεί με την διαπίστωση ότι στην Ελλάδα καταγράφηκε η μεγαλύτερη βελτίωση στο επιχειρηματικό κλίμα έναντι των υπόλοιπων χωρών σε παγκόσμιο επίπεδο,

ποσοστό διαφωνίας που αυξάνεται σημαντικά σε 17% για τους CEOs των βιομηχανικών επιχειρήσεων.

Επιστημονικοί φορείς και το Υπουργείο Εργασίας εισηγούνται την αύξηση του κατώτατου μισθού. Πιστεύετε ότι η αύξηση του μισθολογικού κόστους θα επιδράσει αρνητικά στην ανταγωνιστικότητα των Ελληνικών επιχειρήσεων;

Από τους CEOs ζητήθηκε επιπλέον η άποψη τους για την επίδραση της αύξησης του κατώτατου μισθού στην ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Τέσσερις στους δέκα CEOs (μερίδιο που αυξάνεται σε 55% για τους CEOs των πολύ μεγάλων επιχειρήσεων) θεωρούν ότι η αρνητική επίδραση από την αύξηση του κόστους θα είναι μέτρια. Παράλληλα το 56% των CEOs (ποσοστό που αυξάνεται σε 63% για τους CEOs των εμπορικών επιχειρήσεων) δηλώνει η αύξηση του μισθολογικού κόστους, λόγω αύξησης

του κατώτατου μισθού δεν θα έχει καμία αρνητική επίδραση στην ανταγωνιστικότητα. Αντίθετα μικρό μερίδιο των CEOs (3%) πιστεύουν ότι θα υπάρξει υψηλή αρνητική επίδραση στις επιχειρήσεις.